

Surun ja toivon reunoilta

Miten siitä selviää, kun oma lapsi kuolee

Meri Thodén

Surun ja toivon reunoilta

Meri Thodén

Surun ja toivon reunoilta

Miten siitä selviää,
kun oma lapsi kuolee?

©Meri Thodén 2024

Kustantaja: BoD · Books on Demand GmbH,
Helsinki, Suomi
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri,
Saksa

978-952-80-8406-8

Sisällys

Prologi	9
1. Ruusu ja kuutamo	21
2. Otavan alla	32
3. Mutsi stressaa	41
4. Mansikasta se lähti.....	64
5. Läheisriippuvuus	82
6. Lyly	98
7. Ei ne halua narkkaria.....	105
8. Toimintaohjeet	110
9. Suruun voi kuolla.....	114
10. Mene pois viha.....	122
11. Ei liskoksi sittenkään.....	128
12. Muistatko silloin kun	141
13. Ei mitään hätää, ei ongelmaa.....	146
14. Toivo on perseestä	165
15. Oli oikea aika	184
16. Näkökulman vaihtaminen	188
17. Sä et voi tehdä tätä mulle enää.....	193
18. Ei edes kaunis kuolema	198
19. Hevoset	212
20. Narkomaanin äiti.....	217

21. Sipulia ja paistinpannu	221
22. Kukkuloilla kimaltaa	227
23. On helpompi nähdä se mikä puuttuu.....	232
24. Surun värjäämät	240
25. Suremisen työ.....	255
26. Viimeinen lasku	258
27. Suden hetki.....	263
28. Kilimanjaronsa kullakin	270
29. Liskojen kuningatar.....	272
30. Metallimusiikin musta arkku	277
31. Välillä hävettää, että selvisin	286
32. Minun arkeni on nyt erilaista	294
33. Työkalupakki.....	296
Lukijalle	311

Prologi

Kun ryhdyin kirjoittamaan tätä kirjaa, olin lähihoitajana töissä haittoja vähentävän päihdetyön asumisyksikössä. Haittoja vähentävä on sellainen paikka, missä porukka saa olla juuri niin sekaisin kuin on, kunhan ei aiheuta harmia muille. Haittoja vähennetään, muttei käyttöä.

Haittoja syntyy henkilökohtaisesti käyttäjälle aika paljonkin, kun ränni on auki, mutta toki muihin ihmisiin kohdistuvat haitat jollain lailla vähenevät, kun nämä rännittäjät ovat poissa katukuvasta. Toki päihderiippuvaiselle tarjotaan katto pään päälle ja ruokaa, ja soitetaan apua, jos satutaan huomaamaan akuutti avun tarve.

On tarjolla keskusteluapua ja apua yhteiskunnallisten etuuksien limboon. Läpeensä turvallista asuminen ei ole, sillä seinänaapurihan voi koska tahansa huumepsykoosissa tai velkoja periäkseen hakata toisen, jonkun, kenet vain. Toisaalta näin voi tapahtua myös kadulla. Eihän elämästä mitään takeita ole missään.

Huoneenvuokralain mukaisesti omassa asunnossaan saa tehdä ja säilyttää melkein mitä lystää. Ja molempaa laatua, tekoja, ja säilytettäviä artikkeleja, luonnollisesti riittää. Mutta, kuten meitä työntekijöitä muistutettiin: Korkeimman oikeuden päätöksellä kuukauden käyttöannoksen säilyttäminen omassa hallussa ei ole rikos.

Varsinkin työyön jälkeen ripustin töissä käyttämäni vaatteet ulos tuulettumaan. Mietin aamulla kaupassa käydessäni, mahtaako kassa tunnistaa makean löyhkän. Miettiikö se, että tuoltakin ne näyttää, tuokin se käyttää.

Ei, en täysin ole haittoja vähentävää työtä vastaan. Jollekulle tämäkin voi sopia. Havaintoni mukaan hyvin monelle ei. Tällaisessa asumisyksikössä asuminen usein lisää käyttöä ja siten haittoja, ja täysin poistaa mahdollisuuden palata päihtettömään elämään. Se ei toki ole tavoitekaan.

Ihan minulle ei tuona aikana täysin kirkasta kuvaa muodostunut siitä, mikä on. Ei yhteiskuntaan integroituminen. Asumisyksikköön muodostuu

oma kupla, ja siitä tulee osa alamaailman oman maailman logiikkaa ja logistiikkaa.

Aika ajoin kupla särkyy päästään sisään pienen pärskeen tavallisesta elämästä. Joillakin asiakkailta on esimerkiksi omaiset.

Pieni tyttö tapaa isäänsä yksikön kivipihalla auringon sädekehällä. Tytöllä on nätti kesämekko. Tytön äiti ei ole tullut tapaamiseen mukaan, mutta joku tytölle tuttu aikuinen on. He seisovat siinä odottava ilme kasvoillaan.

Olen yön aikana siivonnut pihalta pois isän eilen siihen kantaman puunkarahkan ja sen säleet. Isä oli uhkaillut muita asukkaita ja työntekijäkin. Karahka oli sattunut matkaan läheisestä metsiköstä, jossa käsidesijengi piti päiväbaaria. Sinne on nytkin osa lähtenyt heti aamusta. Joku on käynyt hammaslääkärin aulasta varastamassa käsidesipullon, joka kiertää ringissä.

Tyttö pomppii innoissaan punainen mekonhelma heiluen. Nainen nauraa. Isä on käynyt suihkussa ja kammannut hiukset suoraksi pitkin päätä. Näin on sisäpihalle hetkeksi

muodostunut *tavallisen maailman kupla*, jossa keskustellaan läksyistä ja harrastuksista. Isä ei mainitse käsidesibaaria, mutta kertoo käyvänsä usein kirjastossa (sielläkin on ilmaista käsidesiä).

Parin metrin päässä kiviseinän toisella puolen isän asunnossa joku piikittää vanhalla, käytetyllä neulalla kyynärvarteen suurta unelmaa. (Yksikössämme ei neulojen jakelu oikein toimi.)

Kanttiinista saa ilmaista jäätelöä. Isällä ja tyttärellä on hyvä kahvihetki.

Suurin osa asukkaista on perheestään irrallisia. Tai ainakin työntekijät pääsevät helpommalla, jos ei tarvitse ottaa tietääkseen sitä tosiasiaa, että jokaisella näistä on ainakin äiti ja isä.

Tuntuu vähemmän, kun ei muista, että useimmilla on myös sisaruksia, lapsia, vaimo tai entinen vaimo, ystäviä, työkavereita, kummilapsia, isovanhemmat, serkkuja, setiä, tätejä, vanhoja naapureita ja ystäviä.

Ne kaikki käyttäjän läheiset kuuluvat kuitenkin johonkin muuhun todellisuuteen. Ne kuuluvat siihen todellisuuteen, missä minä elän.

Työpaikallani vallitsee poikani todellisuus. Siellä vallitsee se todellisuus missä hän eläisi, jos eläisi.

Olin töissä päihdeasumisyksikössä silloinkin, kun huumeet tulivat perheemme elämään. Olin töissä niin sanotussa kuivassa yksikössä, eli jonkin tulkinnan mukaan nykylakia rikkovassa yksikössä, jossa yksikön tiloissa ei saa säilyttää päihteitä tai esiintyä päihtyneenä. Siellä oli turvallista, sillä rähinöitä oli vain pihamaalla, ja hyvin vähän sielläkään. Aukkaat kunnioittivat yksikön sääntöjä ja halusivat niitä noudattaa.

Luulin silloin, että ammattini suojaisi meitä. Luulin, että lapseni ymmärtävät.

Ei ei, nuoret ovat kuolemattomia. Nuoret ovat uskomattomia, vaikka kavereita kuolisi ja ihan vierestä.

Myös me äidit olemme uskomattomia. Niin minäkään en uskonut, enkä arvannut. En ikinä

edes epäillyt, että kaltaistamme valveutunutta ja koulutettua sijaisperhettä, eli perhehoitajia kuten nykyään sanotaan, ammattikasvattajia, voisi kohdata tällainen ongelma kuin oman lapsen huumeriippuvuus. Tai jos kohtaisikin, en hetkeäkään epäillyt, ettemmekö tällaisesta ongelmasta selviäisi kuiville.

Sen sijaan ajattelin, että on ihan normaalia, että eri ikäisillä ja eri vaiheissa perhehoitoon tulevilla lapsilla ja nuorilla on kaikenlaisia haasteita. Heidän kanssaan voi olla monenlaista säätöä ennen kuin arki alkaa sujumaan. Mutta että tämä oman lantioni läpi maailmaan puskettu poika, koko ikänsä äidinrakkautta saanut, rintaruokittu, päiväunet ulkona nukkunut lapsi, joka jo pienenä osoitti olevansa hyväntahtoinen ja vanhasieluinen ihminen, voisi kompastua elämässä? Miten hän, joka tahtoo kaikille eläville olennoille vain hyvää, voisi muka eksyä tuohon toiseen maailmaan, jossa kovin vähän on hyvää.

Jos meille kävisikin niin, että joku meidän perheestämme kurkkaisi tuosta ovesta sisään,

noukkisimme hänet välittömästi takaisin riveihimme ja hän ymmärtäisi haluta pysyä oikean maailman puolella. Epäonnistuminen tällaisessa pienessä huumehaasteessa ei ollut edes vaihtoehto. Epäonnistuminen äitiydessä ei ollut vaihtoehto.

Kun huumeet kuitenkin sitten hurrikaanin lailla hajottivat koko perheeni, veivät lapseni, tavallaan ja eri tavalla kaikki heidät, ja mieheni, kotini, perhehoitajan työni.... luulin, etten koskaan enää palaa päihdetyöhön. Meni vain kuusi vuotta, kun olin takaisin taas, tällä kertaa siis *märällä* puolella.

Päihdetyöntekijät ovat oma rotunsa, sanotaan. Luulen kuitenkin, että minä olin siellä vain siksi, että olin jokseenkin samat ulkoiset ominaisuudet kehittänyt. Tuskin olen sitä rotua. Olin vain riittävän reipas, rohkea, empaattinen, jämäkkä ja ihmisläheinen selviytyäkseni siitä työstä. Olin myös riittävän hajalle poljettu ajatellakseni, etten edes ansaitse muuta, kuin yrittää pelastaa jonkun muun, kun omaani en osannut.

Itse en ole koskaan ymmärtänyt kaivata päihteitä niin kovasti. Opiskeluaikoina kerran menin suoraan joululahjaostoksilta ystäväni kanssa pubiin yksille, kun toiset ja viidennet syrjäyttivät tarpeen kävellä lahjakassien kanssa *heti* kotiin. Raahatessamme ystäväni kanssa valtavia lelukasseja illalla yhdentoista jälkeen tyhjän kaupungin läpi, totesimme, että ei koskaan enää näin. Tämä pieni episodi tulee usein mieleeni muistutuksena siitä, että kuka vaan voi joutua pois kuljettajan paikalta omassa elämässään, kun alkoholi painaa kaasupoljinta.

Tuo tilanne ei ollut millään lailla vakava. Kukaan ei loukkaantunut, ketään ei jätetty yksin, mikään homma ei jäänyt hoitamatta. Silti minua hävetti, kun raahasin mono vinossa parkkitaloa himaan.

Huumeisiin en ole koskaan edes katsonut. Miksi olisin? En ymmärrä miksi kukaan olisi? Typerän äidinrakkauden sokaisemana uskoin, että tämä teflonpinta olisi siirtynyt lapsiin äidinmaidossa.

Minulle onkin sanottu työssäni, asiakkaiden taholta, että minun on turha tulla sanomaan

Kun poikani Lyly lähti tästä maailmasta, kello oli viisi aamuyöllä. Se on hyvin tavanomainen aika kuolla, suden hetki. Ihmisen uni on silloin syvimmillään, ja ihminen on silloin heikoimmillaan. Kansantarun mukaan sudet saalistavat kolmesta viiteen, ja tuovat mukanaan kuolemaa. En osannut odottaa näin kliseistä lähtöä.

Oli täysikuu. Täysikuu on yksi kuun neljästä kierron vaiheesta ja nyt tämä vaihe mollotti näyttävänä edessäni tummalla pohjoisella taivaalla hieman puiden latvojen yläpuolella. Kasitie Hummelgutasta etelään oli tyhjä, ei muita liikenteessä. Viljasta lyhyeksi puidut pellot ja tummat metsät vaihtelivat tienvarren maisemassa.

Osasinko nyt varmasti elää nämä tunnit oikein? Viikatemiehen klaffi heilahtaa yleensä vain kerran. Uutta ottoa en saisi. Tämä pitäisi mennä ykkösellä purkkiin. Kun ajaisin takaisin tätä tietä, en olisi enää sama ihminen. Minun lapsiani olisi yksi vähemmän elossa, mutta itse en olisi yhtään sen vähempää äiti.

Miten siitä selviää, kun oma lapsi kuolee?

Surun ja toivon reunoilta on vahva kuvaus siitä epätoivosta, mikä tavallisessa kodissa seuraa lapsen huumeidenkäytöstä, vammautumisesta ja vuosia kestävästä hitaasta kuolemasta. Se on kertomus siitä, miten äidin on pakko opetella muokkaamaan ajatuksiaan ja asenteitaan, jos haluaa itse pysyä hengissä ja elää. Se on myös tarina läheisriippuvuudesta, uusien näkökulmien löytämisestä, hetkeen keskittymisestä, vertaistuen ja valintojen merkityksestä, irti päästämisestä ja posttraumaattisen stressireaktion kanssa elämisestä. Samalla se kertoo yhden lapsen lyhyestä, mutta kokonaisesta elämästä.

Älä äiti ressa, oli Lyly kerran kirjoittanut minulle WhatsApp-viestissään. Toiset elää sata vuotta, toiset kakskyt. Katotaan miten tää menee.

BoD

